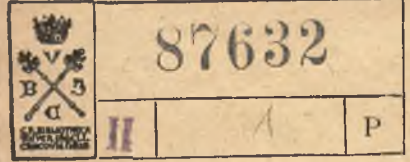

ХТО ЄСТЬ ГЛАВОЮ ЦЕРКВИ У КАТОЛИКІВ, А ХТО У »ПРАВОСЛАВНИХ«?

Через довгі літа нагайкою, карами, вязницею та зсилкою удержувано при »православ'ю« тих, котрі в глубині серця давно вже належали до иньших віроісповідань. Но після царского толеранцийного указу стало ся неможливою річею уживати тих средств ґвалту і відтак споре число людий, переконаних о фальшивости свого »православ'я«, покинуло єго і перейшло до католицкої Церкви.

Батюшки в крик! Кого будем стригчи, подумали, єсли наші овечки перейдуть до иньшої вівчарні? Поз'їзжали ся на наради, думали — думали, аж видумали ось який спосіб. Треба, кажуть, в книжочках та листках католицкі блуди указувати. І зароїло ся у друкарнях від ріжного дрантя, пускай го поміж простий нарід. Між иньшими найшов ся на Волиню такий зух, архімандрит Виталий у Почаєві. Видає він для народу »Почаївский Листок«, в котрім став зачіпати католиків. Щоби указати фалш віри католической — на се не має жадного доказу. Мусів впрочім знати тоє, чого навіть в »православних« духовних школах учать, що жадної науки католицкої навіть »православні« не мають права називати єретицкою, бо не відкинув єї ніякий загальний Собор, а після »православних« лишень ті науки суть єретицкі, котрі Собор який оголосив, яко єретицкі. Але що то обходить нашого Виталія? Він собі думає: хлоп дурний, пиши єму які хоч небилиці — він всему дасть віру. Ксьондзи та пани мусять мовчати, не могуть і відізватись проти моїх листків — бо навіть після царского указу не вільно їм публично боронити своєї віри. А вжеж хорошенько! Нема правдивих доказів, що католицка віра зла — тож і збрехати трохи можна.

От так зачав наш відважний О. Виталий пускати в сьвіт розмаїту брехню, перекручувати католицку науку, католицких сьвящеників обчерняти, навів навіть клятви Соборів, видані против єретиків, на бідних католиків. Ту пере-

чити мені. думае собі, ніхто бо не осьмілить ся. Можна безпечно крутити. Дивіт но ся, який зух! Привиділось єму, що найшов противника зі звязанними руками і ногами, заткав єму уста, щоб не кричав, та нуже штурхати і позауш бити. Гарний лицар; нема що казати!

Отче Виталій і ви иньші »православні« письмаки! Досить вже того! Час вже дати вам приналежну відповідь — єсли не в краю, то хотяй з заграниці. На ваші »листки« будем відповідати також »листками«. Не будем брехати, не хочемо иньшими обрядами помітати, та не думаем сіяти незгоди між одної землї синами. Ні! всї ті способи напасти зовсїм вам лишаем: бо ви, бідолахи, иньшої збруї до борби з католиками не маєте. Ми будем лиш відкривати ваші сьвідомі брехнї і указувати в які блуди уводите ваших легковірних читателїв.

Зачинаємо в імя Боже.

Российскі »батюшки«, в роді О. Виталія, ось в який спосіб удають мудрагелів: У нас, »православних«, главою Церкви єсть сам Господь Ісус Христос, а католики, місто Ісуса Христа, найшли собі иньшу голову Церкви — папу римского. Отже. осудїт сами, добрі люди, чия віра лїпша, чи їх, чи наша? Має ся розуміти, наша православна. (Гляди »Почаївский Листок« 1905 р. № 34).

Але чи то по правдї так ясно, що лїпше »православ'є«? А наперед, чи О. Виталій докладно представив католицку науку? Чи не помикитив, не затаїв чого? Послухай, мій брате. Єслиби католики в самім дїлї відкинули Божественного главу Церкви Ісуса Христа — а Москалї справдї иньших глав не мали в своїй Церкві, кром Ісуса Христа, тогди малиби они слушність. Но в самій річи, є зовсїм инакше. Католики не гірш православних знають, що Ісус Христос і по своїм вознесеню зістає з своєю Церквою, єсть її найвисшою главою, наповняючи своєю ласкою кождого чоловіка правдиво віруючого і любячого Бога. Але послухай, о що тут йде. Спаситель єсть присутний в своїй Церкві невидимим способом. Тимчасом Церков складає ся з видимих і живучих людий, котрими треба видимо рядити, управляти і указувати їм до спасеня дорогу. З тої причини треба видимих сьвященників, епископів та видимого найвисшого пастиря цїлої Церкви, котрийби в імени Ісуса Христа управляв всїми вірними. Словом треба Папи.

Скажеш може, на що Папи? Можнаби і без него обійти ся. В що вірити і як жити, щоби ся спасти, то все єсть написано в Письмї сьвятім; можна собі там перечитати; що більше, суть в Церкві сьвященники та епископи, котрі указують простим людям дорогу до неба.

Ні, брате, того за мало! Подивись на российске царство. Суть в нїм писані права, суть ґубернатори, справники, судиї, котрі пильнують, щоби ті права заховувались. А чиж, після тебе цїлком не треба вже когось висшого, напримір царя? А якже буде, єсли кождий селянин схоче по своєму товкувати собі права і робити, як єму сподобає ся? Донесуть до суду, до справника? А єсли і справники і ґубернатори зачнуть сваритись між собою, та кождий з них

стане ся перехваляти, що він ліпше всіх розуміє право і знає, що треба робити? Подумай, які то сталиби непорядки, єслиби нікого над ними не було? А хтож наконець назначити має судиів, ґубернаторів та приставів? Єслиби не була одна найвисша власть у царстві, пропавби всякий лад та порядок.

Ото то само стало ся і з »православ'єм« і з иньшими вірами, котрі відкинули найвисшу власть папи римского. У них кождий чоловік, хотяйби був дурний, як чобіт з лівої ноги, зачав на свій лад товкувати Письмо сьвяте, а з того пішли незгоди, єреси та схизма. А і в Росиї старовіри ріжних родів, штундисти, молокане, хлисти та иньші секти звідки взялись на Божім сьвіті? Невжеж відти, що кождому вільно по своєму перекручувати Письмо сьвяте? Навіть »православні« епископи не всї знають, чого держати ся мають. От маєте примір. В Росиї, єсли католик приймає православ'є, вже другий раз не хрестять єго, а в Грециї хрестять. Не знають, видко, чи латиньска тайна хрещеня важна, чи нї. Дальше, Греки мають Болгар за схизматиків, а Москалї нї. Отже сами православні не знають, хто до них належить, а хто не належить. В таких важних річах нема між ними згоди. Нема кому їх розсудити, нема кому сказати, по чиїй сторонї правда. Нема кому, бо нема у них найвисшого судиї, нема у них одного главы Церкви, котрийби всїм епископам показав правдиву дорогу. Та нич їм не поможе, що невидимою главою Ісус Христос, бо нїхто з них не поїде по пораду до неба, до Ісуса Христа.

Що иньшого видим в католицкій Церкві. Нема тут місця таким сумнївам. Хотяй вірні християни читають Письмо сьвяте, не вільно їм однак розуміти єго по своєму, але повинні приймити правовірне товкованє Церкви. Навіть і католицкі епископи не могуть ріжнитись з собою в управлюваню і науцї, бо всї одержують однаке руководство від папи. Звідси видим в Церкві католицкій такий прекрасний порядок і таку єдність, якої в иньших віроісповіданях не шукай.

Може еще скажеш: нехай собі буде папа; але чому має конечно називатись, так як і Ісус Христос, главою Церкви. То здає ся бути богохульством! Нї, брате, всї католики дуже добре розуміють, яка є ріжниця між зверхностию Христовою, а папи. Ісус Христос є вовіки главою Церкви, яко Богочоловік і яко Той, котрий Церков свою відкупив кровю своєю, — папа же є тільки Єго намістником і управляє Церквою після Єго божих приказів. Чомужби однак не вільно було єму називати ся видимим главою Церкви? Щож в тім злого? Ото маєш примір. Головою цїлої держави є цар, а тимчасом кождий єго намістник може назвати ся головою краю, котрим управляє, ґубернатор головою ґубернї, старшина головою волости. По городах бурмайстри просто по российски пишуть ся: городской голова. Але по що довго говорити? Сам О. Виталий мусїв читати: »Послане восточних патриархів о вірі православній«. Там всї епископи, кілько їх єсть, называють ся правителями, пастирями, начальниками, главами своїх церкв. Чомуже папа не має называти ся главою Церкви? Прецїнь він висший над всїх епископів!

Але я тобі, брате, більше скажу. В Росиї, кромі епископів, видумали собі »православні« таку главу Церкви, о якій в цілім Письмі сьвятім ані слова не знайдеш. У них главою є цар. А скажи, коли то Христос земского царя вибрав на начальника Церкви? Але що я кажу царя? Прецінь російскою Церквою управляли навіть невісти, о котрих так пише сьв. апостол Павл в I листі до Коринтян (р. XIV ст. 34): »**Невісти нехай мовчать в церквах, їм бо недопускає ся говорити, але підданими бути**«.

А в Росиї не тілько говорити, но і управляти Церквою допустили невістам. Дві Катерини, Єлисавета, дві Анни — ото які в Росиї були главы Церкви! Не стидно ж їм, що відкинувши папу, бабам ся піддали? У католиків, дякувати Богу, ніколи не було такого непорядку.

Москалї хочуть відвернути від себе се обвинене та кажуть, що у них цар не глава, но опікун та заступник Церкви. Але все даром. Нехай лиш до своїх прав заглянуть, там в разпоряджению царя Павла о наслїдстві престола цар просто названий главою православної Церкви. Они сами впрочім знають добре, що ніхто иньший не управляє їх Церквою, тілько цар та єго урядники, обер-прокуратори; епископи же мусять мовчати та слухати, що їм наказують. А чиж такий порядок установив Ісус Христос в своїй Церкві? Напевно, що нї. Все то є против волї Ісуса Христа, тілько »батюшки« нічого людям о тім не говорять, бо або сами не мислять о тім, або умисно правду закривають.

Так О. Виталій, чому Ви не говорите людям правди? Чи не для того, що указуючи людям всю правду, не моглибисьте вже більше зачіпати католиків о папу? Не совістно з народом обходитесь, не совістно!

Так отже як католики так і »православні« узнають еще иньшого видимого главу Церкви. Але велика між ними ріжниця. »Православний« глава Церкви — цар не одержав ніколи від Ісуса Христа такого права, щоби управляти міг Церквою — а навідворіт, папи римскі власть свою одержали від самого Спасителя, котрий першому папі, сьв. Петрови, дав ключі царства небесного, кажучи: »**Ти еси Петр (т. є. камінь) і на сім каміни виставлю Церков мою и врата адові не одолїют еї**« (Мат. 16, 18). Але о тім побалакаєм еще на другий раз.

Тимчасом будь здоров, милий брате! До свиданя і Вам, Отче Виталій!

Печатано за позволенєм духовної власти.

Як треба читати? Букви: **и, і, е** вимовляє ся твердо, а букви: **ї, є** мягко.

Учіт ся читати в рідній україньскій мові!

Накладом сьвящ. І. Барановского. — Печатня В. Л. Анчица і Сп. в Кракові.